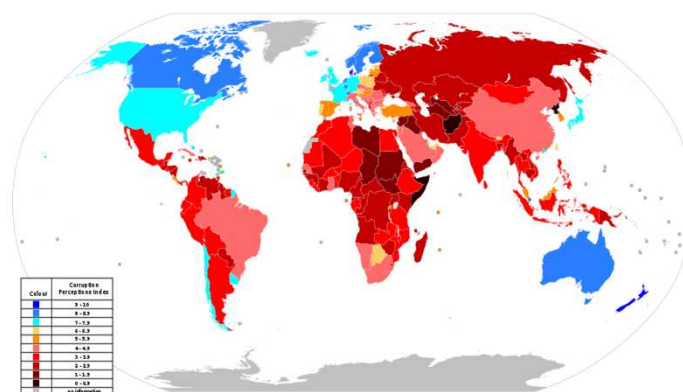

Korupcia vo verejnom sektore

- Omšenie 18.-19. októbra 2018

Index vnímání korupce

Corruption Perception Index – CPI

• **Modely (vzory) korupce**

- Existují tři základní modely korupce označované podle místa, kde se nejčastěji vyskytují. Všechny tři odpovídají podmínkám, kdy se korupce stala neoddělitelnou součástí politického a sociálního uspořádání.
- Dalším, velmi sofistikovaným typem korupce, je **korupce korporátní**. Korporace ve snaze udržet své mnohdy nekvalitní produkty na trhu, využívají korupci k udržení pozice na trhu. Vrcholní manažeři korporací, hnáni akcionáři ke stále vyšším ziskům, využívají všech možností (kromě přidané hodnoty), jak se na trhu udržet.
- **Asijský model korupce**
- Korupce je důvěrně známým a společensky přijatelným kulturním i ekonomickým jevem, který úzce souvisí s fungováním státu.
- **Africký model korupce**
- Politická moc je kupována nejvýznačnějšími ekonomickými klany, které si zajišťují svou existenci politickými prostředky. Pro zemi tento model znamená ústup od demokracie a probíhající demokratické procedury jsou jen kamufláží. Ekonomika pak klesá až na primitivní úroveň. Nejzákladnější potřeby obyvatelstva jsou zajišťovány jen proto, aby se předešlo zmatku a aby si malá skupinka „mocných“ zajistila udržení výsostného místa.
- **Latinskoamerický model korupce**
- Nečinnost a němý souhlas vůči problémům s korupcí umožnily podzemním a kriminálním sektorům získat moc porovnatelnou s mocí státu. Tato moc je po řadu desetiletí spojena s mafií a prorůstá dovnitř státu. Tento model je velmi blízko k africkému modelu.

- **Korupce** (**latinsky** *corrumpere* = kazit, nalomit, oslabit, znetvořit, podplatit) je zneužití postavení nebo funkce v politice, veřejné správě a hospodářství k osobnímu prospěchu

Hodnocení ČR skupinou GRECO (Group of States Against Corruption) v oblasti prevence proti korupci r. 2016

- Korupce a slabá protikorupční opatření v České republice léta patří mezi závažnější problémy veřejné politiky, a to zejména v souvislosti s nakládáním s finančními prostředky z EU, se zadáváním veřejných zakázek a s dalšími interakcemi mezi soukromým a veřejným sektorem. Došlo k obnovení politické vůle pro boj s korupcí na nejvyšší úrovni a také aktivity orgánů činných v trestním řízení vedly k zatčení několika vedoucích úředníků a jejich obvinění z korupce a k následné rezignaci předsedy vlády a předčasným parlamentním volbám v říjnu 2013. Mohlo by se zdát, že od té doby bylo dosaženo větší politické stability a že tedy nastal správný čas pro provedení zásadních reforem. Současná vláda prohlašuje, že boj s korupcí patří mezi její priority.

- Ve vztahu k členům Parlamentu bylo doporučeno, aby reformy zaměřené na zvýšení transparentnosti legislativního procesu pokračovaly, a v případě absence právní regulace lobbingu, aby byla zavedena pravidla pro členy Parlamentu o způsobu jednání při interakci s třetími stranami, které se snaží ovlivňovat legislativní proces, a aby tato jednání byla více transparentní. Nutné je zlepšit transparentnost a nedostatky v oblasti podávání oznámení dle zákona o střetu zájmů.

- V případě soudnictví je právní úprava výběru soudců a jejich kariérního postupu zjevně nedostatečná. Proto se doporučuje přijmout legislativní kroky pro zajištění jednotných a transparentních postupů a pro zajištění, aby rozhodnutí byla založena na předem nastavených objektivních kritériích, zejména na zásluhách, a aby veškerá rozhodnutí v těchto procesech byla odůvodněná a bylo možné se proti nim odvolat k soudu. Pokud jde o státní zástupce, probíhá v současné době reformní proces zaměřený na posílení nezávislosti státního zastupitelství na politickém vlivu, zvýšení transparentnosti ve vnitřních vztazích, omezování možností skrytých zásahů při řešení konkrétních záležitostí a posílení odpovědnosti jednotlivých státních zástupců za výsledek řešených případů. Tento reformní proces se jeví jako slibný a měl by být jednoznačně podporován. Tato zpráva obsahuje několik konkrétních doporučení, mimo jiné s cílem zajistit, aby rozhodnutí o jmenování nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích státních zástupců byla založena na transparentních výběrových řízeních, aby jejich odvolání bylo možné pouze v rámci kárného řízení a, stejně jako v případě soudců, aby výběr a kariérní postup státních zástupců byly upraveny podrobněji. Kromě toho je třeba jak pro soudce, tak pro státní zástupce zavést možnost napadnout před soudem kárná rozhodnutí, včetně odvolání z funkce.

- S ohledem na všechny výše uvedené kategorie představitelů orgánů veřejné moci, jež byly předmětem přezkumu, se doporučuje, aby Parlament, soudy i státní zastupitelství přijaly kodexy etického chování, které by poskytly metodiku v oblasti střetu zájmů a souvisejících záležitostí a které by byly doplněné o praktická opatření, jako jsou speciální školení, poradenství a osvěta.

Mezinárodní závazky boje s korupcí

- **Trestněprávní úmluva o korupci** – přijata Radou Evropy ve Štrasburku dne 27.1.1999 (č. 70/2002 Sb.m.s. resp. č. 43/2009 Sb.m.s.) účinná pro ČR od 1.7.2002. Dodatkový protokol ze dne 15.5.2003 účinný dnem 1.2.2005.
- **Úmluva OECD** (Organization for Economic Co-operation and Development) **proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích** – přijata dne 17.12.1997 v Paříži (č. 25/2000 Sb.m.s.) účinná pro ČR od 21.3.2000. Prováděcí národní legislativa nicméně vstoupila v ČR v účinnost již o rok dříve (novelou TZ provedenou zákonem č. 96/1999 Sb.) Úmluva je primárně zaměřena na velmi nebezpečné uplácení v mezinárodním obchodu a podnikání. S obrovským rozmachem pohybu kapitálu po celém světě se díky obrovské síle nadnárodních korporací lze stále více setkávat s uplácením veřejných činitelů (především cílových zemí investic) jako součástí těchto obchodních transakcí. Na to reaguje Úmluva, která postihuje uplácení zahraničních veřejných činitelů s obchodními motivy.

- **Úmluva OSN proti korupci** – přijata Valným shromážděním OSN dne 31.10.2003 v New Yorku – pokrývá problematiku korupce ve veřejném i soukromém sektoru, definuje mnoho podob korupčního jednání, obsahuje i opatření preventivního charakteru. ČR podepsala 22.4.2005, ratifikovala až 2013 (č.105/2013 Sb.m.s.) s účinností pro ČR od 29.12.2013.

- Mezinárodní úmluvy zavazují ke kriminalizaci korupčních jednání a žádná z nich nevylučuje možnost aplikace institutu účinné lítosti. Na druhé straně ale žádná z nich neuvádí výjimku, že by v určitých případech jednání nebylo trestné.

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

- Hlava X. – trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
- Díl 3. – Úplatkářství
- § 331 – Přijetí úplatku
- § 332 – Podplacení
- § 333 – Nepřímé úplatkářství

§ 331 Přijetí úplatku

- (1) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v **souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu** pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo
- kdo sám nebo prostřednictvím jiného v **souvislosti s podnikáním** svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek,
- bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.
- (3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
  - b) spáchá-li takový čin jako *úřední osoba*.
- (4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
  - b) spáchá-li takový čin jako *úřední osoba* v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

- Odst. 1 a 2 jsou dvě samostatné skutkové podstaty, jejichž jednočinný souběh je vyloučen (R 3/1978). Odst. 2 je speciálním ustanovením k odst. 1
- Pachatelem může být jen osoba, která se podílí na obstarávání věcí obecného zájmu (alinea 1), anebo na podnikání (alinea 2)
- Obstaráváním věcí obecného zájmu je činnost, která souvisí nejen s rozhodováním orgánů státní moci a správy, ale i jiná činnost při uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti materiálních, kulturních a jiných potřeb – na plnění úkolů v těchto oblastech má zájem celá společnost nebo určitá sociální skupina. Ve sféře obchodních vztahů ji definuje § 334 odst. 3.

- Úplatek definuje § 334 odst. 1 – jde o zvýhodnění, které se dostává uplácenému nebo s jeho souhlasem jiné osobě a spočívá především ve finančním nebo materiálním prospěchu, ale může se jednat i o protislužbu. Není rozhodující výše úplatku. Úplatkem ale není spropitné obvykle poskytované v souvislosti s provozováním některých služeb, jako výraz spokojenosti zákazníka.
- Mezi úplatkem a obstaráváním věci obecného zájmu nebo podnikáním musí být souvislost. Skutečnost, že přijetí úplatku nebo slibu úplatku neovlivnilo osobu obstarávající věci obecného zájmu nebo podnikající osobu je bez významu na právní kvalifikaci. Pokud jej ovlivnil, zvyšuje tato okolnost závažnost trestného činu.

- Slib úplatku je forma přípravy, která byla povýšena na dokonáný trestný čin. Znak je naplněn, pokud pachatel nabídku neodmítne a výslovně nebo konkludentně s ní souhlasí (§331 TZ).
- Žádost o úplatek je naplněna, pokud pachatel dal sám podnět k poskytnutí úplatku nebo slibu úplatku. Postačuje projev z něhož je nepochybné, že pachatel navozuje situaci, aby mu byl úplatek nabídnut a po jeho nabídce jej neodmítne (R 46/1983-I).
- K dokonání trestného činu dojde již tím, že o úplatek požádá a je nerozhodné, zda mu na základě tohoto podnětu úplatek byl poskytnut anebo slíben.

Vztah k jiným trestným činům

- Jednočinný souběh přijetí úplatku § 331 se zneužitím pravomoci úřední osoby podle § 329 je možný (R 43/1987-III).
- Trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) (*Kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí podplácení*) je ve vztahu k § 331 speciálním ustanovením. Dopustí-li se pachatel jednání podle § 331 odst. 1 nebo 2 při účasti v hospodářské soutěži jako člen statutárního orgánu soutěžitele nebo v pracovním či jiném obdobném poměru k soutěžiteli naplní pouze znaky § 248 odst. 1 písm. e). Podplácení je širším pojmem (převzatý z § 2983 NOZ) než podplácení ve smyslu § 332
- § 2983 NOZ - Podplácení
  - Podplácením ve smyslu tohoto zákona je jednání, jímž
  - a) soutěžitel osobě, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele nebo je v pracovním poměru k jinému soutěžiteli, přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí či poskytne jakýkoliv prospěch za tím účelem, aby jejím nekalým postupem docílil na úkor jiných soutěžitelů pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži, anebo
  - b) osoba uvedená v písmenu a) přímo či nepřímo žádá, dá si slíbit nebo přijme za stejným účelem jakýkoliv prospěch.

- Ve vztahu speciality k přijetí úplatku podle § 331 jsou i trestné činy pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. c) [*Kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáváním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží tím, že žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži*] pletichy při veřejné dražbě podle § 258 odst. 1 písm. c) [*Kdo se dopustí pletich při veřejné dražbě věci tím, že žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží podávání návrhů při dražbě*] – jednočinný souběh je vyloučen

Příklady z praxe

- Usnesení NS ze dne 25.7.2018, sp. zn. 8 Tdo 127/2018 – pachatelé – zaměstnanec městského úřadu (zkušební komisař-zneužití pravomoci úřední osoby § 329/1a,2c, přijetí úplatku § 331/1,3b), majitel autoškoly (pomoc ke zneužití pravomoci úřední osoby § 24/1c, § 329/1a,2c, přijetí úplatku § 331/1 alinea 1), tlumočník (pomoc ke zneužití pravomoci úřední osoby § 24/1c, § 329/1a,2c), zprostředkovatel (přijetí úplatku § 331/1,3b) a zájemce (podplacení § 332/1,2b) realizovali ve vzájemné součinnosti pro nejméně 33 zahraničních žadatelů (1 byla agentka) o získání, rozšíření či vrácení řidičského oprávnění za různé částky symbolické teoretické i praktické přezkoušení, které za žadatele vyplňovali či jim s tím pomáhali v době od 28.2.2013 do 23.9.2013. Namítali, že se jednalo o policejní provokaci.

- Usnesení NS ze dne 20.4.2016, sp. zn. 8 Tdo 480/2016 – příslušník Vězeňské služby ČR při výkonu svých povinností poskytoval odsouzenému různé neoprávněné výhody, předával různé věci od 05/2014 do 07/2014 a za ně požádal o úplatek 10 000 Kč, ten navýšil na 20 000 Kč a měla mu je 18.7.2014 na smluveném místě předat známá odsouzeného (agentka GIBS), která mu předala 10 000 Kč - zneužívání pravomoci úřední osoby §329/1a a přijetí úplatku § 331/2,3b. Namítal i subsidiaritu trestní represe s tím, že se jedná o kázeňský přestupek

- Rozsudek NS ze dne 7.6.2017, sp. zn. 6 Tz 3/2017-II - případ Rath – dohoda na ovlivnění zadávacího řízení při zadání veřejné zakázky – rekonstrukce zámku Buštěhrad. Zadavatelem Středočeský kraj (zastoupený obviněným hejtnanem – přijetí úplatku § 331/1 alinea 1,4b a další) s předpokladem hodnoty stavebních prací cca 181,5 mil. Kč bez DPH. Vítězem se měla stát dopředu vybraná firma (obviněný stavitel), za formální účasti dalších 5 uchazečů, kteří obdrží předem připravené nabídky vypracované projekční kanceláří (obviněný jednatel) na základě požadavku vítězné firmy. Ta má připravit položkový rozpočet navýšený oproti původnímu o 35 mil. Kč bez DPH, jejíž podstatná část měla být po vydání stavebního povolení poukázána na různé firmy za „poradenskou činnost“ přes poradenskou firmu (obviněná jednatelka). Koordinace mezi jednotlivými zainteresovanými subjekty měli na starosti obvinění koordinátoři (nyní již manželé a známí obviněného hejtmána) – podplacení § 332/1 alinea 1,2a a další. Na projekt měly být čerpány i prostředky Evropských společenství. Namítaná nezákonnost příkazů k odposlechům a záznamům telekomunikačního provozu z důvodu nedostatečného odůvodnění příkazů podle § 88 TR.
- Soud druhého stupně zcela formálně požadoval perfektní odůvodnění příkazů k odposlechům a vyslovil tudíž jejich nezákonnost kvůli absenci takového odůvodnění, aniž by přezkoumal existenci materiálních důvodů pro nařízení odposlechu. Nepřípustně pro české právní prostředí opřel svou argumentaci o doktrínu plodů z otráveného stromu.
- Formální nedostatek, především ve vztahu k absenci explicitního odůvodnění nezbytnosti nařízení odposlechu na nejdelsí možnou dobu ovšem nečiní z odposlechu nezákonný příkaz, když z okolností je zřejmá nezbytná maximální doba odposlechů. Soud druhého stupně nezohlednil judikaturu, která při takovýchto formálních nedostatecích akceptuje zákonnost i takovýchto příkazů.
- Stejně zákonná jsou i povolení ke sledování osob a věci – kanceláře obviněného hejtmána a dalších kanceláří (nebylo z technických důvodů realizováno), rodinného domu obviněných koordinátorů.

- Usnesení NS ze dne 31.5.2017, sp. zn. 6 Tz 3/2017-I. – senát NS není vyloučen z vykonávání úkonu ve věci 6 Tz 3/2017 – rozhodnuto k námitce podjatosti vznesené obviněným hejtnanem stíhaným pro přijetí úplatku § 331/1 alinea 1,4b – stížnost není přípustná
- Usnesení NS ze dne 31.2.2017, sp. zn. 6 Tz 3/2017-III. – stížnost obviněného proti rozhodnutí o nevyhloučení senátu z vykonávání úkonů zamítnuta, neboť není přípustná.

- Usnesení NS ze dne 14.12.2016, sp. zn. 4 Tdo 1159/2016 – obviněný soudce, bývalý diplomat, od 10/2012 do 02/2013 za úplatu sliboval a také v několika případech i ovlivňoval řešené případy týkající se většinou řízení motorových vozidel pod vlivem alkoholu a prostřednictvím zprostředkovatelů žádal, přebíral a dával nebo to tvrdil i dál úplatky osobám, které by mohly řízení ovlivnit (státní zástupce) – mimo jiné podplacení § 332/1 alinea 1,2b, návod k zneužití pravomoci úřední osoby § 24/1b, § 329/1a, nepřímé úplatkářství § 333/1, § 333/2, zneužití pravomoci úřední osoby § 329/1a, přijetí úplatku §331/2,3b, § 331/1 alinea 1,3b (odsouzen na 5 let a 3 měsíce – 18.10.2018 zamítnuta jeho žádost o podmíněně propuštění z výkonu trestu odnětí svobody)

- Usnesení NS ze dne 25.3.2014, sp. zn. 4 Tdo 234/2014 – návodce (§24/1b, § 329/1a) přišel v 11/2010 na úřad za svým známým pracovníkem oddělení agendy přestupků a společně i s vedoucí tohoto oddělení (§ 329/1a, § 331/1,3b) vymýšleli způsob, jak vyřídit již probíhající přestupkové řízení nezákonným způsobem, aby pachatel přestupku (§332/1,2b) (řídil automobil mezi obcemi rychlostí přes 155 km/h a hlídce nepředložil ŘP), nepřišel o ŘP a za to by poskytl protislužby – možnost účasti na honu, odstřelu zvěře a dodávky zvěřiny. (Jelikož vedoucí oddělení se neúčastnila jednání od počátku, nebylo prokázáno, že by věděla o nabízeném úplatku, tedy u ní nebylo namístě posoudit i podle §331/1,3b, ale jen podle § 329/1a)

- Usnesení NS ze dne 28.1.2015, sp. zn. 4 Tdo 1455/2014 – odpovědní zaměstnanci technických služeb (§331/2,4a), společnost uspokojující potřeby veřejného zájmu, poptávali opravy a lakování popelářských vozidel, kontejnerů a nádob na odpadky, k čemuž vybrali jednu společnost a po jejím prokuristovi požadovali 10% objemu zakázek, jinak tato společnost nezíská tyto zakázky. Tímto způsobem probíhala „spolupráce“ od 05/2006 do 05/2009 a za tuto dobu získali na tomto „desátku“ přes 4,2 mil. Kč. Tak pokračovali i s novým prokuristou této společnosti a získali dále nejméně 313 000 Kč do 09/2009 a s novou prokuristkou (§332/1,2a) sjednali již 20% „provizi“ ze zakázek až do 01/2010 a získali nejméně 545 000 Kč.

- Usnesení NS ze dne 7.10.2015, sp. zn. 5 Tdo 66/2015 – ředitel záchranné služby (§ 331/1 alinea 1) vyhlásil v 07/2008 veřejnou soutěž na dodání sanitního vozidla, ale nezveřejnil to cíleně vhodným způsobem, aby mohl vybrat předem domluvenou nabídku společnosti, která díky tomu měla zisk cca 130 000 Kč a řediteli za to zaplatila dovolenou v hodnotě cca 50 000 Kč a obdobným způsobem, ale jiný trestný čin (sjednání výhody při zadání veřejné zakázky při veřejné soutěži a veřejné dražbě §256/1,2a,c) zrealizoval veřejnou soutěž na dodávky zdravotnického materiálu pro záchrannou službu v 11/2008, čímž předem dohodnutý dodavatel pak měl za rok 2009 z tohoto zisk cca 1,5 mil. Kč

- Rozsudek NS ze dne 1.12.2015, sp. zn. 7 Tz 19/2015 a předchozí usnesení NS ze dne 16.4.2014, sp.zn. 8 Tdo 1376/2013 – ekonomický náměstek ministra zemědělství prostřednictvím dalších osob požadoval v 05/2009 úplatek 1,7 mil. Kč po zájemci projektu výstavby rodinného hotelu, když se podílel na rozhodování o schvalování dotací na rozvoj regionu, po schůzce obviněných se zájemcem po něm jeden z nich požadoval převodem na účet bývalé manželky jednoho z nich 250 000 Kč, aby nebyl jeho projekt vyřazen z posuzování, poté již pod vyhrůžkami požadovali dalších 350 000 Kč, 150 000 Kč a na zdůraznění vyhrůžek dal jeden z obviněných pokyn k pozastavení plnění na projekt. V dalším obdobném případě od zájemce projektu získali v období roku 2009 do 03/2011 celkem 650 000 Kč a v případě dotací na fotbalové hřiště požadovali po zájemci zvýšení ceny projektu v období roku 2010 do 03/2011 o 1 mil. Kč na „provize“ a na osobní schůzce s ním požádali a dostali úplatek 10 000 Kč za úspěšné posouzení projektu. (K porušení zákona došlo pouze v souvislosti s uloženými tresty, tedy skutkově a právně byla věc posouzena správně) – přijetí úplatku § 331/2,4b, zneužití pravomoci úřední osoby § 329/1a.

- Usnesení NS ze dne 10.9.2014, sp. zn. 8 Tdo 1019/2014 – pachatel v 02-03/2010 opakovaně vyvolal jednání s majitelem obchodní společnosti a tvrdil, že jej posílá osoba z městského úřadu, se znalostí problémů této společnosti ve stavebním řízení ohledně objektu ubytovny pro dělníky, kanceláří a skladu, které měly být zbourány na základě rozhodnutí stavebního úřadu, požadoval 3 mil. Kč úplatek s tím, že ovlivní toto demoliční rozhodnutí a zařídí prodloužení užívání této dočasné stavby, což ale ani neměl v úmyslu – pokus podvodu § 21/1, § 209/1,4d.

- Usnesení NS ze dne 21.2.2018, sp. zn. 3 Tdo 1507/2017 (ze dne 12.4.2017, sp. zn. 3 Tdo 1507/2016) – pachatel (Dalík - známý lobbista a blízký kamarád tehdejšího premiéra) dne 8.11.2007 na neformální schůzce se zástupci zahraniční společnosti ohledně plnění a změn specifikovaných požadavků armády týkající se Smlouvy na dodávku kolových bojových vozidel Pandur pro ČR uvedl v omyl zástupce zahraniční společnosti, že má vliv na rozhodování vládních představitelů ohledně této smlouvy a aby zařídil pokračování tohoto projektu požádal o úplatek 3x6 mil. € – pokus podvodu § 21/1, §209/1,5a, když původně to bylo posouzeno jako pomoc k přijímání úplatku § 10/1c, § 160/2,4b tr. zák. ale vzhledem k tomu, že pachatel nemohl nijak průběh plnění smlouvy ovlivnit, nemohl se dopustit úplatkářského trestného činu, ale uvedl zástupce zahraniční společnosti v omyl a snažil se od nich vylákat příslušnou finanční částku. SIIS právní kvalifikaci změnil na pokus podvodu.

§ 332 Podplacení

- (1) Kdo jinému nebo pro jiného **v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek**, nebo
- kdo jinému nebo pro jiného **v souvislosti s podnikáním** svým nebo jiného **poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek**,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo
- b) spáchá-li takový čin vůči *úřední osobě*.

- Osobou, které je poskytnut, nabízen, slíben úplatek může být osoba obstarávající věci obecného zájmu nebo v souvislosti s podnikáním, ale též prostředník mezi pachatelem a touto osobou, nejde však o osobu, která má pouze intervenovat.
- Odmítnutí úplatku nemá vliv na trestní odpovědnost pachatele.
- Poskytnutím úplatku bude i případ, dostane-li se takové osobě protislužby nebo jiné výhody.
- Nabídkou úplatku je jakýkoli, ať výslovný nebo konkludentní návrh na poskytnutí úplatku.
- Slib úplatku je vyjádření závazku úplatek poskytnout po splnění další podmínky, či podmínek. Oproti nabídce je slib zpravidla méně konkrétní.

- Z hlediska subjektivní stránky se vyžaduje, aby pachatel věděl, že osobě, kterou podplácí, je svěřena pravomoc ve věci, v souvislosti s kterou ji podplácí, nemusí však vědět, že jde o úřední osobu, to stačí, pokud to vědět měl a mohl
- Pokud pachatel poskytne nebo slíbí úplatek úřední osobě jen proto, aby tato jednala v rámci svých povinností a oprávnění, nedopouští se současně návodu k trestnému činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 24/1b, § 329. Návodu by se dopustil jedině, pokud by úřední osoba zneužila svoji pravomoc, jak je vymezeno v § 329, a ta se o to aspoň pokusí.

Příklady z praxe

- Usnesení velkého senátu NS ze dne 13.8.2014, sp. zn. 15 Tdo 885/2013 (7 Tdo 311/2013 postoupení velkému senátu) – právní zástupce obchodní společnosti po domluvě s předsedou a místopředsedou představenstva 15.2.2011, 2.5.2011 a 10.6.2011 nabídl insolvenčnímu správci jiné obchodní společnosti 750 000 Kč jako úplatek za to, že přistoupí i přes nesouhlas věřitelského výboru na mimosoudní vyrovnání ve sporu, který vedl proti jejich společnosti ve výši 30,5 mil. Kč a přistoupí v něm na vyrovnání ve výši cca 6 mil. Kč a 23.6.2011 jej předal při podpisu dohody o mimosoudním vyrovnání již pod dohledem policie.
- Řešily se otázky:
- 1. Činnost insolvenčního správce v insolvenčním řízení lze považovat za „obstarávání věci obecného zájmu“.
- 2. Korupční jednání se primárně postihuje podle § 331 a § 332. Jen subsidiárně se tedy postihuje jako pletichy v insolvenčním řízení podle § 226/3 v těch případech, na které nedopadají ustanovení o úplatkářství - § 331/1 alinea 2, 332/1 alinea 2 TZ.

- 3. Doplnění výkladu pojmu policejní provokace – čímž se rozumí aktivní činnost policejního orgánu směřující k podněcování určité osoby ke spáchání konkrétního trestného činu, popř. k doplňování jeho znaků, k podstatnému navyšování jeho rozsahu nebo jiné změně jeho právní kvalifikace k tíži podněcované osoby (stanovisko TK NS ze dne 25.9.2014, sp. zn. Tpjn 301/2014), ale naproti tomu nelze za policejní provokaci považovat postupy policejního orgánu při nichž dochází za zákonných podmínek k realizaci procesních institutů předstíraného převodu (§ 158c TR) a použití agenta (§ 158e TR), je-li obsahovou náplní této činnosti policejní kontrola. O policejní provokaci se nejedná pokud pouze pasivně monitoruje připravovanou nebo probíhající trestnou činnost, případně se aktivně účastní na ní v rámci předstíraného převodu a použití agenta, netvoří-li aktivita příslušníků policie nebo pověřených osob v probíhající ději podstatný nebo určující prvek trestného činu a jestliže sám pachatel si počínal aktivně a cílevědomě.

- Usnesení NS ze dne 31.8.2016, sp. zn. 4 Tdo 945/2016 – pachatel nabídl celníkovi v 10/2012 se kterým byl v kontaktu úplatek 5 000 Kč pro něj a 5 000 Kč pro další spolupracující osobu za každou autocisternu, která ujde kontrole celní správy a na základě toho on pachatele informoval o prováděných kontrolách v období 10/2012 do 01/2013 nejméně v 6 případech, což pachatel provozující stáčírnu pohonných hmot předával dál řidičům, kteří pro něj převáželi cisterny s minerálním olejem následně prodávaným jako motorová nafta.

- Usnesení NS ze dne 30.10.2014, sp. zn. 6 Tdo 1018/2014 – pachatelé (jednatel, ředitel a zaměstnanec) za společnost, která zhotovovala dvě FVE pro objednatele včetně závazku zajištění licencí do 31.12.2010, nabídli pracovníkovi ERÚ úplatek (od 0,5 do 1 mil. Kč za každou licenci) (§ 332/1,2a,b,), pokud jako úřední osoba vyhotoví v rozporu se skutečným stavem FVE protokoly potvrzující jejich provozuschopnost, aby získali licence ještě v roce 2010 a nárok na výkupní ceny pro rok 2010 a dne 27.1.2011 mu předal jeden z nich 1 mil. Kč, čímž měl získat objednatel FVE prospěch celkem skoro 600 mil. Kč díky vyšší výkupní ceně garantované za ceny do konce roku 2010, a to na dobu 20 let. Obvinění namítali, že šlo o policejní provokaci, ale soudem vyhodnoceno, že tomu tak nebylo, policie do děje vstoupila až po dokonání nabídky úplatku, až ve fázi jeho dokončení – předání úplatku. Pracovník ERÚ podílející se na přípravě podkladů pro rozhodnutí o vydání licencí je úřední osobou.

- Usnesení NS ze dne 20.12.2017, sp. zn. 3 Tdo 1413/2017 – zájemce o koupi zámku (§332/1,2) prodávaném ve výběrovém řízení z majetku Českého rozhlasu předal v 02/2015 zprostředkovateli (§24/1c, § 332/1 alinea1, odst.2), 250 000 Kč s tím, aby je předal náměstkovi generálního ředitele rozhlasu (§24/1c, § 332/1 alinea 1, odst. 2, § 331/1 alinea 1, odst. 2) a ten se polovinou rozdělil s generálním ředitelem za to, že zájemce uspěje ve výběrovém řízení a poté dostanou druhou polovinu úplatku, aby podplacené osoby nenarušili průběh výběrového řízení a nechali „vyhrát“ zájemce.

- Usnesení NS ze dne 24.9.2014, sp. zn. 5 Tdo 1127/2014 – pachatel v noci 6.6.2012 řídil motorové vozidlo, byl kontrolován hlídkou policie a odmítl se podrobit dechové zkoušce a domáhal se odběru moči a krve a současně nabídl policistům úplatek, pokud to nebudou standardně řešit a tuto nabídku opakoval i při převozu k odběrům a přes poučení, že se dopouští trestné činnosti (§332/1,2b)

- Usnesení NS ze dne 14.9.2017, sp. zn. 7 Tdo 1094/2017 (7 Tdo 248/2018) – pachatel (§ 332/1 alinea 1, odst. 2b) v 10/2016 při kontrole a následném zadržení kvůli trestnému činu § 274/1 – ohrožení pod vlivem návykové látky a převozu na policejní stanici nabídl eskortujícím policistům úplatek 10 000 Kč, které jim sliboval předat hned a dalších 10 000 Kč do půl hodiny po výběru z bankomatu nebo prostřednictvím jeho přítelkyně. Obviněný namítal, že se jednalo o policejní provokaci, což ale bylo vyvráceno, neboť policie pouze zadokumentovala nabídku úplatku. Nejprve zproštění zrušeno a věc vrácena SIIS, a poté již dovolání odmítnuto.

- Usnesení NS ze dne 17.1.2018, sp. zn. 8 Tdo 1454/2017 – pachatelka (§ 332/1,2a,b) v 11/2013 na policejní služebně nabídla vrchní komisařce, která šetřila věc týkající se pachatelky a další osoby 0,5 mil. Kč pokud věc odloží a nezhájí trestní stíhání, když tato odmítla, tak ji ještě opakovaně v 12/2013 o tom přesvědčovala, že jí peníze dá osobně a aby přesvědčila svého vedoucího nebo státního zástupce a věc odložili.

- Usnesení NS ze dne 11.9.2014, sp. zn. 7 Tdo 1061/2014 – obviněný advokát jako obhájce v době od 04-08/2010 ve věznici požadoval pro svého klienta obžalovaného z vraždy po dvou odsouzených, aby jako svědci v hlavním líčení kromě informací, které slyšeli od jiného spoluvězně uvedli i nepravdivé skutečnosti, že vraždu si objednala jiná osoba, což mělo vyvinut jeho klienta a vést ke zproštění jeho klienta i dalších osob. Za tato svědectví jednomu z odsouzených slíbil úplatek 0,5 mil. Kč a druhému daroval hodinky v hodnotě cca 4 700 Kč a poskytl půjčku 30 000 Kč s tím, že pokud požadované uvede ve svědectví, nemusí ji vrátit (§ 332/1,2a). Ani jeden z nich křivě nesvědčil.
- Vysloveno, že úplatek svědkovi nemá souvislost s obstaráváním věci obecného zájmu, byť svědecká výpověď jako taková je věcí obecného zájmu. Podstata svědka není obstarávání věci obecného zájmu, ale je projevem jeho osobní povinnosti svědčit.

§ 333 Nepřímé úplatkářství

- (1) Kdo žádá, dá si slíbit nebo přijme úplatek za to, že **bude** svým vlivem nebo prostřednictvím jiného *působit na výkon pravomoci úřední osoby*, nebo za to, že **tak již učinil**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
- (2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

- Postihuje úplatnou intervenci působící výlučně na výkon pravomoci úřední osoby, nestačí tedy působení pouze na osobu obstarávající věci obecného zájmu.
- Dokonán je již žádostí nebo přijetím úplatku za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby. Není nutné, aby pachatel skutečně u úřední osoby i intervenoval. Je bez významu, pokud pachatel žádá, aby úřední osoba vykonala řádně svou pravomoc či plnila svoje povinnosti. Nepodstatný je i výsledek intervence.

Vztah k jiným trestným činům

- Pokud pachatel žádá nebo přijme úplatek za intervenci u úřední osoby a jedná bez její součinnosti, dopouští se nepřímého úplatkářství podle § 333.
- Pokud tak činí ale v součinnosti s úřední osobou, dopouští se účastenství na trestném činu přijetí úplatku podle § 24 odst. 1, § 331 odst. 1,3 písm. b) nebo odst. 4 písm. b).
- Pokud tak činí pro osobu, která není úřední osobou, ale obstarává věci obecného zájmu a sám neobstarává věci obecného zájmu, dopouští se účastenství na trestném činu přijetí úplatku podle § 24 odst. 1, § 331 odst. 1 nebo 2.
- Pokud předstírá, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo osoby obstarávající věci obecného zájmu, ale nic nepodnikne a nemá to ani v úmyslu, dopouští se trestného činu podvodu podle § 209 nebo jeho pokusu podle § 21 odst. 1, § 209 (R 32/1987-II)

§ 334 Společné ustanovení

- (1) **Úplatkem se rozumí** neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.
- (2) **Úřední osobou** podle § 331 až § 333 se vedle osoby uvedené v § 127 **rozumí též** jakákoliv osoba
  - a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,
  - b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,
  - c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo
  - d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát,
- pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věci obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.
- (3) Za obstarávání věci obecného zájmu se považuje též zachování povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejichž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

§ 127 Úřední osoba

- (1) Úřední osobou je
  - a) soudce,
  - b) státní zástupce,
  - c) prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
  - d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,
  - e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,
  - f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,
  - g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,
  - h) finanční arbitr a jeho zástupce,
  - i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,
  - pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.
- (2) K trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.
- (3) Úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace se za podmínek uvedených v odstavcích 1 a 2 považuje za úřední osobu podle trestního zákona, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva nebo pokud se souhlasem orgánů České republiky působí na jejím území; tento souhlas se nevyžaduje, jde-li o úřední osobu mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu, popřípadě obdobného mezinárodního soudního orgánu, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

- Jedná se o legální definici úplatku
- Rozšířený okruh úředních osob nad rámec §127, což je naplněním mezinárodních závazků – Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (č. 25/2000 Sb.m.s.), Úmluvy o boji proti korupci úředních osob ES nebo členských států EU a Protokolu k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství.
- Definice pojmu obstarávání věci obecného zájmu pro oblast obchodních vztahů v soukromém sektoru – zachování smluvně převzaté nebo právním předpisem uložené povinnosti.

Příklady z praxe

- Usnesení NS ze dne 27.6.2016, sp. zn. 7 Tdo 749/2016 – jednatel obchodní společnosti prodávající zmrzlinu nabídl starostovi městské části „sponzorský dar“ 100 000 Kč každoročně a později zvýšil na 150 000 Kč pro městský obvod, pokud nevydá povolení k předstunutému prodeji zmrzliny jeho konkurentovi, neboť k vydání povolení užívání místní komunikace musí dát její vlastník (městská část) souhlas s jejím užíváním.
- Vymezeno, že poskytovatelem či příjemcem úplatku může být i právnická osoba a u okruhu uplácených osob (§ 334/1) k nim náleží též právnické osoby a jejich organizační složky. Neoprávněnost výhody podle § 334/1 spočívá v účelu, který pachatel zamýšlí dosáhnout a může se týkat ovlivnění konkrétního subjektu v záležitosti, která je předmětem zájmu pachatele. Pro závěr o tom, že jde o úplatek není rozhodující jeho označení, např. jako sponzorský dar, ale jeho skutečná povaha ve spojení se sledovaným účelem.

Procesní souvislosti

- **§ 160 tr. zákona č. 140/1961 Sb. Přijímání úplatku**
- (1) Kdo v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.
- (2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2
  - a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
  - b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2
- (5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2
  - a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
  - b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

- **§ 161 tr. zákona č. 140/1961 Sb. Podplácení**
- (1) Kdo jinému v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek, nebo
  - b) spáchá-li takový čin vůči veřejnému činiteli.
- **§ 162 tr. zákona č. 140/1961 Sb. Nepřímé úplatkářství**
- (1) Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
- (2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

- **§ 162a tr. zákona č. 140/1961 Sb. Společné ustanovení**

- (1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.
- (2) Veřejným činitelem podle § 160 až 162 se vedle osoby uvedené v § 89 odst. 9 rozumí též osoba
  - a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu, orgánu veřejné správy nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,
  - b) zastávající funkci v mezinárodním soudním orgánu,
  - c) zastávající funkci, zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejich orgánech a institucích, nebo
  - d) zastávající funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věci obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.
- (3) Za obstarávání věci obecného zájmu se považuje též zachování povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškození nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

- **§ 163 tr. zákona č. 140/1961 Sb. Zvláštní ustanovení o účinné lítosti**

- Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; to neplatí, byl-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v §162a odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.

Nový trestní zákoník

- Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. účinný od 1.1.2010 poněkud rozšířil kriminalizaci korupce – druhá alinea u přijetí úplatku a podplacení postihuje korupci v souvislosti s podnikáním a byla zavedena trestní odpovědnost osob, které se hodnověrným způsobem dozví o spáchání § 331 a § 332 a toto jednání nepřekazí - § 367 – nepřekažení trestného činu nebo neoznámí §368 – neoznámení trestného činu (negativní motivace k oznamování korupce)
- Na rozdíl od předchozí úpravy ovšem nepřevzal ustanovení o účinné lítosti - § 163 tr. zák.

- Předchozí úprava – trestní zákon č. 86/1950 Sb. obsahoval obdobné ustanovení o účinné lítosti - §184, ale tomuto předcházející již nikoli.
- Ustanovení o účinné lítosti bylo odůvodněno snahou o boj s úplatkářstvím a současně snahou postihnout trestem nebezpečnější čin osoby úplatek přijímající nebo žádající i za cenu beztrestnosti méně nebezpečnějšího činu osoby úplatek poskytující nebo slibující.
- Specifická trestná činnost bez bezprostřední oběti, kde obě zúčastněné strany nemají zájem na odhalení.

- Psychologické hledisko – uplácený si nemůže být jist, zdali podplácající čin neoznámí, což může potenciálního upláceného odradit od žádání či přijímání úplatku.
- Slovenský trestný zákon č. 300/2005 Z.z. - § 86 písm. g) obsahuje ustanovení o účinné lítosti týkající se korupčních trestných činů podobně jak tomu bylo v české úpravě v § 163 tr. zák.
- § 86 Trestného zákona č. 300/2005 Z.z.
- (1) Trestnosť trestného činu zaniká aj vtedy, ak ide o trestný čin ...
- g) podplácania podľa § 332 alebo § 333 a nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2, ak páchatel' úplatok poskytol alebo sľúbil len preto, že bol o to požiadaný, a urobil o tom dobrovoľne bez odkladu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže

Řešení „účinné lítosti“ u pasivní korupce v TŘ

- Novela TŘ č. 163/2016 Sb. účinná od 1.7.2016 – vložena nová ustanovení
- **§ 159c Zvláštní ustanovení o dočasném odložení trestního stíhání**
- (1) *Policejní orgán* rozhodne o dočasném odložení trestního stíhání podezřelého z TČ pletich v insolvenčním řízení podle § 226 odst. 2, 4 nebo 5 TZ, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e), odst. 3 nebo 4 TZ, pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. b), odst. 2 nebo 3 TZ, pletich při veřejné dražbě podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 nebo 3 TZ, podplacení podle § 332 TZ nebo nepřímého úplatkářství podle § 333 odst. 2 TZ, pokud podezřelý slíbil úplatek, majetkový nebo jiný prospěch jen proto, že byl o to požádán, učinil o tom dobrovolně a *bez zbytečného odkladu* oznámí státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, oznámí policejnímu orgánu skutečnosti, které jsou mu známy o trestné činnosti toho, kdo o tento úplatek, majetkový nebo jiný prospěch požádal, a zaváže se podat v přípravném řízení i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech.
- (2) Rozhodnout o dočasném odložení trestního stíhání podle odstavce 1 nelze, byl-li úplatek, majetkový nebo jiný prospěch slíben v souvislosti s výkonem pravomoci úřední osoby uvedené v § 334 odst. 2 písm. a) až c) trestního zákoníku nebo úřední osoby uvedené v § 334 odst. 2 písm. d) trestního zákoníku, jde-li o úřední osobu zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv cizí stát.

- **§ 159d Rozhodnutí o nestíhání podezřelého**

- (1) Nejistí-li se dodatečně skutečnosti, které vylučují rozhodnout o dočasném odložení trestního stíhání a splnil-li podezřelý své závazky podle § 159c odst. 1, *státní zástupce* rozhodne, že nebude stíhán, jinak rozhodne, že podezřelý nesplnil podmínky podle § 159c odst. 1. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.
- (2) Rozhodnout o nestíhání podezřelého lze až po pravomocném ukončení trestního stíhání osoby, která o úplatek, majetkový nebo jiný prospěch podezřelého požádala, pokud uplynula lhůta k podání dovolání nebo bylo o podaném dovolání rozhodnuto a pokud uplynula lhůta k podání ústavní stížnosti nebo bylo o podané ústavní stížnosti rozhodnuto, nebo po pravomocném odložení nebo jiném vyřízení věci, nelze-li zahájit trestní stíhání osoby, která o úplatek, majetkový nebo jiný prospěch podezřelého požádala.
- (3) Usnesení o nestíhání podezřelého doručí státní zástupce bezodkladně po právní moci Nejvyššímu státnímu zastupitelství.
- (4) Po právní moci rozhodnutí o nesplnění podmínek podle § 159c odst. 1 policejní orgán neprodleně zahájí trestní stíhání."

Kontrola NSZ

- **§ 174a TR**

- (1) Nejvyšší státní zástupce může do tří měsíců od právní moci rušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o nestíhání podezřelého podle §159d odst. 1, o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci.
- (2) Za tím účelem může státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství vyžadovat od nižších státních zastupitelství spisy, dokumenty, materiály a zprávy a provádět prověrky.
- (3) Zruší-li nejvyšší státní zástupce usnesení o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci, pokračuje v řízení státní zástupce, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Přitom je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí nejvyšší státní zástupce, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení nejvyšší státní zástupce nařídil.
- (4) Zruší-li nejvyšší státní zástupce usnesení o nestíhání podezřelého, rozhodne policejní orgán o zahájení trestního stíhání, nevyřídí-li věc jinak."

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

- § 88 TŘ – povoluje soud – sleduje vlastní telekomunikační provoz o jehož obsahu se pořizuje záznam – slouží ke zjištění obsahu telekomunikačního provozu aktuálně probíhajícímu nebo, který bude probíhat v budoucnosti
- § 88a TŘ – povoluje soud – vztahuje se na údaje o telekomunikačním provozu v minulosti již uskutečněném ale v době jeho průběhu neodposlouchávaném

- § 88/8 a § 88a/2 TŘ – po pravomocném skončení věci informuje předseda senátu SIS, po uplynutí lhůty pro přezkoumání rozhodnutí NSZ podle § 174a TŘ a policejní orgán po uplynutí lhůty pro přezkoumání rozhodnutí státním zástupcem podle §174/2e TŘ dotčenou osobu o provedeném odposlechu nebo zjišťování údajů o něm informuje a poučí ji, že do 6 měsíců od doručení této informace může dát NS návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu (§ 314/TŘ).
- Výjimky z podání této informace u zločinů s trestní sazbou nad 8 let, spáchaných organizovanou skupinou, ve prospěch organizované zločinecké skupiny atd.

Příklady z praxe

- Usnesení NS ze dne 26.11.2015, sp. zn. 4 Pzo 6/2015 – na návrh odposlouchávaného ve věci podezření ze spáchání přečinu přijetí úplatku podle § 331/1 TZ bylo konstatováno, že příkazem k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu byl porušen zákon – příkaz nebyl řádně odůvodněn, neboť neobsahoval všechny náležitosti podle §88/1,2 TŘ – scházejí úvahy o důvodnosti návrhu, není odůvodněna ani doba trvání příkazu, ani proč nelze účelu dosáhnout jinak

- Usnesení NS ze dne 19.2.2015, sp. zn. 4 Pzo 2/2014 – na návrh odposlouchávaného ve věci podezření ze spáchání zločinu přijetí úplatku podle §331/1,3b TZ (ve správním řízení mělo být za pomoci úplatků docíleno změny rozhodnutí v odvolacím řízení o zamítnutí udělení povolení k provozování STK) bylo konstatováno, že příkazem k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu byl porušen zákon – příkaz nebyl řádně odůvodněn – absentují skutkové okolnosti odůvodňující vydání příkazu, délku trvání odposlechu a není uvedeno, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak

- Usnesení NS ze dne 21.6.2016, sp. zn. 4 Pzo 4/2016 - na návrh odposlouchávaného ve věci podezření ze spáchání TČ pletichy při zadávání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257/1d,3a,b TZ, případně sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256/1,2a TZ (starosta městské části spolu s jednatelem stavebních společností nadhodnocovali zakázky na stavební práce na obecních bytech a domlouvali se, která společnost výběrové řízení vyhraje) bylo konstatováno, že zákon porušen nebyl – sice mohlo být odůvodnění lépe vyargumentované, ale v zásadě obsahuje všechny náležitosti. Jediný nedostatek je, že není podrobněji zdůvodněno, proč byla doba odposlechu povolena na max. 4 měsíce, ale z charakteru a povahy trestné činnosti lze dovodit, že kratší doba odposlechu by nemusela umožnit zjištění skutečností významných pro trestní řízení.

- Usnesení NS ze dne 20.1.2016, sp. zn. 4 Pzo 10/2015 – na návrh odposlouchávaného ve věci podezření ze spáchání zločinu dotačního podvodu podle § 212/1,5c TZ bylo konstatováno, že příkazem k odposlechu byl porušen zákon – příkaz nebyl řádně odůvodněn co do skutkových okolností odůvodňujících jeho vydání, doby trvání odposlechu a proč maximální, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, proč byl nutný zásah do soukromí dotčených osob.

Případ Dalík - Kroupa

- Usnesení NS ze dne 26.7.2018, sp. zn. 4 Pzo 6/2018 – na návrh odposlouchávaného novináře, který nebyl podezřelý z trestné činnosti, ale jeho zdroj novinářských informací, kterého kryl, a to z TČ zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329/1a,2c TZ (v době 03-05/2011 poskytl novináři obsah výpovědi utajeného svědka a jeho pravou identitu ve věci tendru na přezbrojení Armády ČR /Pandur/ a docházelo k úniku i dalších informací ze spisu - případ Dalík, a novinář tyto informace zveřejnil v médiích, čímž došlo k závažnému narušení náležitého zjištění trestného činu) bylo konstatováno, že byl porušen zákon. Z odposlechlů nebyly zjištěny žádné významné informace. V příkazech chybí úvahy zabývající se důvodností vydání příkazů, odůvodnění doby trvání odposlechu, proč nelze dosáhnout sledovaného účelu jinak a nečesil přiměřenost takového zásahu s ohledem na právo novináře na ochranu svého zdroje informací (test proporcionality).
- Odposlouchávaný novinář se opakovaně domáhal prohlášení nezákonnosti odposlechu, ale až po delší době, neboť nebyl podle § 88/8 TŘ informován ani s odstupem času o prováděných odposleších (14.6.2011-14.10.2011 a 16.1.2012-16.2.2012) a na pozdější dotazy mu bylo s odkazem na § 88/9 TŘ odmítáno sdělit zda a pod jakou sp. zn. byl odposloucháván, až na třetí dotaz z 7.3.2018 dostal kladnou odpověď, tedy až po více než šesti letech po provedení odposlechlů.
- Test proporcionality, zda je veřejný zájem na odhalení zdroje novinářovy informace natolik silný, že převáží ústavní právo na svobodu projevu, resp. právo na utajení zdroje informace (I. ÚS 394/04)

- § 158d TŘ – sledování osob a věcí – pokud se o tomto pořizují zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit jen na základě písemného povolení státního zástupce. Zasahuje-li sledování do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství, zjišťuje se obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí, lze uskutečnit na základě předchozího povolení soudce. Zahrnuje i prostorový odposlech – názory akademiků, zda by neměl být zvlášť upraven, srovnatelně s odposlechy podle § 88 a § 88a TŘ. Není stanovena povinnost informovat sledovaného po skončení věci jako v případě § 88 a § 88a TŘ, přitom se jedná o zásah srovnatelný s odposlechem telekomunikačního provozu.

Zkratky

- TZ – trestní zákoník č. 40/2009 Sb.
- tr. zák. – trestní zákon č. 140/1961 Sb.
- TŘ – trestní řád č. 141/1961 Sb.
- TČ – trestný čin
- Sb.m.s. – Sběrka mezinárodních smluv
- SIS – soud prvního stupně
- SIIS – soud druhého stupně
- NSZ – Nejvyšší státní zastupitelství
- FVE – fotovoltaická elektrárna
- ERÚ – Energetický regulační úřad
- NOZ – občanský zákoník č. 89/2012 Sb.

Děkuji za pozornost

- JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
- petr.angyalossy@nsoud.cz
- +420 541 593 495